

Любомир Остапів

МАЛЮК ТА БЮДЖЕТ

ЯК УКРАЇНСЬКИМ БАТЬКАМ
ВИХОВАТИ ФІНАНСОВО УСПІШНИХ ДІТЕЙ

Yakaboo
publishing

Київ • 2020

[Купити книгу на сайті kniga.biz.ua >>>](http://kniga.biz.ua)

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	9
РОЗДІЛ 1.	
ЯБЛУКО ВІД ЯБЛУНІ НЕДАЛЕКО ПАДАЄ	14
Історії, що надихають	16
Етапи фінансового життя людини	18
Ваша самоосвіта	20
Чи досі актуальний диплом?	22
Фінансова біблія для дорослих	23
РОЗДІЛ 2.	
ГРОШІ І ДІТИ. РОЗМОВИ ТА ЗАПИТАННЯ	28
10+1 правило розмови про гроші	29
Іноді краще мовчати	33
Діагностика думок дитини про гроші	35
Що вимовиш язиком, то не витягнеш і волом	36
Як формувати установки	38
РОЗДІЛ 3.	
ЯК ДБАЄШ, ТАК І МАЄШ	41
Дошкільнята (4–6 років)	44
Школярі (7–12 років)	47
Підлітки (13–18 років)	55
Молоді дорослі (19–25 років)	59

РОЗДІЛ 4.	
ВИТРАЧАТИ. ВІДКЛАДАТИ. ВІДДАВАТИ	65
<hr/>	
Три ключові правила навчання	
фінансовій грамоті	65
Сила трьох «В»	68
Історія батьків зі Львова	71
10 характеристик фінансово грамотної дитини	77
РОЗДІЛ 5.	
ДОШКІЛЬНЯТА. ПРИВІТ ГРОШІ	80
<hr/>	
Витрачати	80
Відкладати	87
Віддавати	90
Світові стандарти знань	91
Фішки-лінки	92
РОЗДІЛ 6.	
МОЛОДША ТА СЕРЕДНЯ ШКОЛА. ВЧИМОСЯ	96
<hr/>	
Витрачати	97
Відкладати	104
Віддавати	110
Світові стандарти знань	111
Фішки-лінки	112
РОЗДІЛ 7.	
ПІДЛІТКИ. СЕПАРАЦІЯ	116
<hr/>	
Витрачати	118
Відкладати	126
Віддавати	132

Світові стандарти знань	136
Фішки-лінки	137

РОЗДІЛ 8. МОЛОДІ ДОРΟΣЛІ. НІКОЛИ НЕ ПІЗНО

Витрачати	144
Відкладати	150
Віддавати	153
Ставлення до багатства	155
Фішки-лінки	157

РОЗДІЛ 9. ЗАХИСТ РОДИНИ ВІД ФОРС-МАЖОРІВ

Заповіт	163
Страховання життя та працездатності	164
Страховання від критичних хвороб (онкологічних, серцевих)	166
Добровільне медичне страхування (ДМС)	167
Страховання житла та авто	169
Фізична безпека	170
Кібербезпека	172

РОЗДІЛ 10. ФОНД ОСВІТИ. КУДИ ІНВЕСТУВАТИ

Житлова і комерційна нерухомість	176
Пайова нерухомість і сонячна енергетика	178
Скільки коштує поставити дитину на ноги	180
Локальні інвестиційні фонди в Україні	187
ESG та іноземні фонди акцій та облігацій	188
Історія 15-річного експерименту	192

РОЗДІЛ 11.	
ЯК БАГАТО ДОСТАТНЬО. ЦІННОСТІ	197
Горизонтальні та вертикальні впливи на ваших дітей	198
Розмова з родиною, яка створила сімейні цінності	201
Стався до інших так, як хочеш, щоб вони ставилися до тебе	206
РОЗДІЛ 12.	
ЩО ДАЛІ...	210
Подяки	214
Про автора	216

ПЕРЕДМОВА

Мій син народився у київському пологовому будинку №7 здоровим і життєрадісним хлопчиком у січні 2018 року. Я побачив немовля в перші тридцять хвилин його появи на світ і поклав руку на голівку. Так почався новий етап життя нашої родини.

Було б неправдою сказати, що я подумав про його освіту одразу після народження. Насправді, ми з дружиною розмірковували про навчання дітей, ще коли Ярослав «сидів» у маминому животику.

Батьки хочуть дати дітям хорошу освіту. Я знаю про це не тільки з розмов із друзями та із соціальних мереж. Статистика анкет українських сімей у роботі з фінансовим планером теж демонструє таку тенденцію.

Наприклад, запитання: «Які цілі, пов'язані з дитиною, є для вас найважливішими?». Найпопулярніші відповіді – вища освіта (64%) та «поставити дитину на ноги» (49%). Другий пункт змістовно охоплює і перший, однак, як бачите, деякі родини ставлять позначку навпроти обидвох :)

Могилянка чи КПІ, УКУ чи ХНУРЕ, ДНУ чи Мечникова, Оксфорд чи Кембридж, Стенфорд чи МІТ? Невідомо, чи вибір буде саме такий через вісімнадцять років. Та фонд освіти дитини на такий її вік потрібен у будь-якому разі. На нього відведено цілий розділ. Ми розглянемо практичні інвестиційні інструменти для заощаджень на довгій дистанції.

Та чи дає топовий виш разом із вченим ступенем уміння управляти власними коштами? Сумніваюся. Ваша дитина посилює свої можливості заробляти гроші. Однак, мало ймовірно, що вона спланує щомісячний бюджет і відкладе 10% вже з першого ж заробітку. Навчити дітей фінансовій грамотності – це місія батьків!

У червні 2019 року USAID¹ презентувало результати міжнародного дослідження фінансової грамотності, в якому Україна посіла останнє місце з 30 країн-учасниць. Короткострокове мислення та схильність до витрачання грошей замість заощаджень – ті чинники, що потягнули нас на дно. Однак були у звіті і світлі плями. Українці згодні навчати дітей фінансовій грамотності. І вдома, і в школі.

СТАВЛЕННЯ ДО ФІНАНСОВОЇ ГРАМОТНОСТІ	ТАК	НІ
Мені цікаво дізнатися про те, як краще розпоряджатися своїми фінансами	61%	15%
Батьки мають навчити дітей розпоряджатися грошима	91%	3%
Дітей мають навчити розпоряджатися грошима в школі	70%	13%

1 Агентство США з міжнародного розвитку.

Дорогі батьки, пропоную вам створити команду навчання дітей управлінню грошима. Окрім вас, до неї увійдуть прогресивні шкільні вчителі, Міністерство освіти, Національний банк України, громадські організації та світові експерти з персональних фінансів.

Проти команди виступатимуть бізнес-корпорації з багатомільйонними бюджетами на рекламу. Гра буде переважно на гостьовому полі культури консюмеризму, миттєвого задоволення потреб і віртуального спілкування. За допомогою сімейних традицій та сучасних шкіл потрібно створювати інше оточення для навчання дітей.

Візьмете мене в свою команду? Сподіваюсь, завдяки соціальному проєкту «Сімейний Бюджет» і книжці «Любов та бюджет»² ви вже маєте до мене певну довіру.

Книжка «Малюк та Бюджет» увібрала головне з прочитаних сімох книжок західних авторів, а також із десятків статей. Це адаптація ігрових вправ та історій для українських батьків. Адже у нас фея не кладе гроші під подушку за молочні зуби. Студенти не беруть кредит у банку на вищу освіту. Підлітки рідко коли купують своє перше авто у шістнадцять літ.

«Малюк та Бюджет» – це огляд мультиків, фільмів, семінарів, курсів, книжок, вебінарів на тему дитячих фінансів і підприємництва. Зрештою, це інтерв'ю з українськими батьками різного достатку. Їх об'єднав позитивний досвід у навчанні власних дітей і готовність його оприлюднити.

Книжка якісно вплине на ваші розмови з дітьми про гроші. Якщо ви діятимете мудро, то ваша дитина свідомо й уміло управлятиме своїм бюджетом протягом усього життя.

2 Остапів Л. *Любов та бюджет*. Домашні фінанси для сімейних пар на шляху до фінансової свободи / Любомир Остапів. – К. : Yakaboo Publishing, 2017. – 216 с.

Вірю, що «Малюк та Бюджет» допоможе вам виховати фінансово успішну дитину.

P. S. Тут і надалі я вживатиму «ми» стосовно батьків, а «вони» – стосовно дітей. Частіше вживатиму множину («діти», «вони»), однак якщо у вас одна дитина, абсолютна більшість матеріалів вам теж згодиться.

Я вживатиму іноді чоловічий рід, іноді жіночий рід у загальних прикладах, намагаючись зберегти гендерну рівність. У тих випадках, де стать має значення, я обов'язково вкажу, що стосується хлопчиків, а що – дівчаток.

Усі історії, інтерв'ю та персонажі справжні. Усе відбувалося саме так. Деякі імена змінено, оскільки персонажі побажали зберегти конфіденційність.